

Obsah

Úvodem	1
ODDÍL A	
SVĚTOVÁ EKONOMIKA JAKO SYSTÉM	3
1. Vymezení světové ekonomiky	5
1.1 Světová ekonomika jako vědní disciplína	5
1.2 Vymezení světové ekonomiky	6
1.3 Klasifikace zemí	8
1.4 Světová ekonomika a biosociální systém	12
1.4.1 Demografický problém	13
1.4.2 Ekologický problém	15
1.4.3 Problém trvale udržitelného růstu	16
2. Vývoj utváření světové ekonomiky	21
2.1 Vývoj světové ekonomiky od 10. do 19. století	21
2.1.1 První etapa – zámožské objevy	22
2.1.2 Druhá etapa – první průmyslová revoluce	22
2.1.3 Třetí etapa – svět volného obchodu	23
2.2 Vývoj světové ekonomiky ve 20. století	24
2.2.1 Čtvrtá etapa – mezi světovými válkami	24
2.2.2 Pátá etapa – rekonstrukce světové ekonomiky	25
2.2.3 Šestá etapa – nástup nových a úpadek centrálně plánovaných ekonomik	27
3. Růst, rozvoj a struktura světové ekonomiky	35
3.1 Růst a rozvoj světové ekonomiky	35
3.2 Regionální nerovnoměrnost růstu světové ekonomiky a jeho faktory	37
3.3 Vývoj sektorové struktury světové ekonomiky	38
3.4 Růst světové ekonomiky a vědeckotechnický pokrok	40
3.5 Tendence ve světové ekonomice	43
4. Integrace a globalizace světové ekonomiky	47
4.1 Globalizační procesy ve světové ekonomice	47
4.2 Regionální ekonomická integrace	51
4.3 Mikroekonomické aspekty integrace a globalizace	57
ODDÍL B	
MEZINÁRODNÍ EKONOMICKÉ VZTAHY	65
5. Světový obchod a obchodní politika států	67
5.1 Zahraněční obchod jako základní forma mezinárodních ekonomických vztahů	67

5.2	Teorie mezinárodního obchodu	69
5.2.1	Vznik teorie mezinárodního obchodu	69
5.2.2	Klasická teorie mezinárodního obchodu	70
5.2.3	Neoklasická teorie mezinárodního obchodu	70
5.2.4	Standardní teorie mezinárodního obchodu	73
5.3	Obchodní politika států	75
5.3.1	Clo	76
5.3.2	Množstevní omezení	78
5.4	Mezinárodní obchodní dohody a smlouvy a jejich historie	79
5.4.1	Historický vývoj	79
5.4.2	Všeobecná dohoda o clech a obchodu GATT	80
5.4.3	Světová obchodní organizace WTO	82
6.	Světový pohyb výrobních faktorů	89
6.1	Světový pohyb výrobních faktorů	89
6.1.1	Mezinárodní pohyb vědeckotechnických poznatků	89
6.1.2	Mezinárodní pohyb pracovní síly	91
6.1.3	Mezinárodní pohyb kapitálu	95
6.2	Úloha nadnárodních firem a států ve světovém pohybu výrobních faktorů	99
6.2.1	Úloha nadnárodních firem	99
6.2.2	Úloha států	100
6.3	Úloha mezinárodních kapitálových trhů	102
6.4	Úloha Světové banky a regionálních investičních bank	103
6.4.1	Světová banka	103
6.4.2	Problémy světového zadlužení	107
6.4.3	Regionální investiční banky	108
7.	Mezinárodní měnové vztahy a jejich rozvoj	113
7.1	Mezinárodní měnové vztahy a mezinárodní měnový systém	113
7.2	Systémy regulace devizových kurzů	114
7.3	Mezinárodní měnové instituce	115
7.3.1	Mezinárodní měnový fond	116
7.3.2	Banka pro mezinárodní platby	117
7.4	Devizové rezervy	118
7.5	Vývoj mezinárodního měnového systému	121
7.5.1	Mezinárodní měnový systém v období před zlatým standardem	121
7.5.2	Mezinárodní měnový systém v letech 1870–1914	122
7.5.3	Mezinárodní měnový systém v meziválečném období	123
7.5.4	Brettonwoodský měnový systém	124
7.5.5	Mezinárodní měnový systém po rozpadu systému fixních devizových kurzů	126

ODDÍL C**PRVKY SVĚTOVÉ EKONOMIKY****131****8. Centra světové ekonomiky****133**

8.1 Utváření světových ekonomických center 133

8.2 Charakteristika a komparace ekonomických center 135

8.3 Charakteristika potenciálních světových ekonomických center 142

8.3.1 Čína 142

8.3.2 Rusko 146

9. Evropská unie a její postavení ve světové ekonomice**153**

9.1 Formování Evropské unie 153

9.2 Instituce Evropské unie 160

9.3 Integrace České republiky do Evropské unie 165

9.4 Přechod Evropské unie k měnové integraci 166

9.4.1 Východiska měnové integrace v Evropě 167

9.4.2 Evropský měnový systém 168

9.4.3 Vznik a fungování Evropské hospodářské a měnové unie 170

9.5 Charakteristika Evropské unie a její postavení ve světové ekonomice 174

10. Rozvojové země**183**

10.1 Základní charakteristiky rozvojových zemí 183

10.2 Vývojové tendence a problémy rozvojových zemí 185

10.2.1 Vývojové tendence rozvojového světa 185

10.2.2 Hlavní problémy rozvojového světa 188

10.3 Světový obchod a rozvojové země 192

10.3.1 Význam světového obchodu na rozvoj jednotlivých ekonomik 192

10.3.2 Industrializace 194

10.3.3 Problematika duální ekonomiky 196

10.3.4 Role zahraničního kapitálu a úloha technologií 197

10.4 Problematika zadlužení rozvojových zemí 199

10.4.1 Historický vývoj zadlužování rozvojových ekonomik 199

10.4.2 Mezinárodní dlužnická krize 201

10.4.3 Řešení mezinárodní finanční krize 202

10.5 Charakteristika hlavních regionů rozvojového světa 203

10.5.1 Afrika 204

10.5.2 Asie 204

10.5.3 Latinská Amerika 205

11. Centrálně plánované ekonomiky**211**

11.1 Charakteristika centrálně plánované ekonomiky 211

11.2 Vývoj ekonomiky zemí s centrálně plánovanou ekonomikou 214

11.3 Reforma a transformace centrálně plánovaných ekonomik 216

11.4 Specifika transformace ekonomik Ruska a Číny	218
11.4.1 Transformace Ruska	218
11.4.2 Transformace Číny	221
11.4.3 Šoková versus gradualistická cesta transformace CPE	223

ODDÍL D

POSTAVENÍ ČESKÉ REPUBLIKY VE SVĚTOVÉ EKONOMICE 229

12. Postavení ČR ve světové ekonomice 231

12.1 Základní ukazatele vymezující postavení národní ekonomiky ve světové ekonomice 231

12.2 Vývoj postavení České republiky ve světové ekonomice 235

12.2.1 Pozice Československé republiky ve světové ekonomice v letech 1918–1937 235

12.2.2 Pozice Československa a Československé socialistické republiky jako centrálně plánovaných ekonomik 242

12.2.3 Pozice České republiky ve světové ekonomice 245

Seznam zkratk 261

Slovník pojmů 265

Rejstřík 273

Literatura 278

Internetové zdroje 280